

Norskfaget ved Sinnes skule - "ein raud tråd" - mål, metode og vurdering for læring

- learning by doing and reflection -

Å arbeida etter måla i *Læreplanen for grunnskulen 2007* er sjølv sagt, og fører på Sinnes skule til desse (arbeids)metodane og vurderingsformene:

Skriving:

- 1.-4. klasse: - kontroll/repetisjon av bokstavhuset og rett skriveretning
- øveord med diktat eller finskrivingslekse kvar fredag
- 3. klasse: - læra stavskrift som skrifttype
- 5.-7. klasse: - diktat (samanhengande forteljingar) eller finskrivingslekse kvar 14. dag
- 5. klasse: - attforteljing
- 5.-10. klasse: - sjangerlære med vekt på tekstskriving, m.a. med heimeoppgåver
- tekstskriving heime og på skulen
- grammatikk: Laga regelbok (i perm) og lærarstyrt i starten
- Alle klassetrinn: - dramatisering

Orden, rettskriving m.m.:

- 2. klasse: - kunna plassera bokstavane korrekt i bokstavhuset
- 3. klasse: - bruk av overskrifter
- 4. klasse: - læra dei 100 vanlegaste orda
- bruk av avsnitt (i fellestekstar/-forteljingar)
- 2.-4. klasse: - arbeida med grammatikk (i Gan-bok?)
- 5. klasse: - læra dei 200 vanlegaste orda
- 5.-7. klasse: - utvikla ei personleg og leseleg handskrift
- 8.-10. klasse: - bruk av venstremarg, samt jamn høgremarg
- god utnytting av sidene (i boka/skriveboka)

Å kunna lesa i norsk:

- 1.-4. klasse: - lesing 10 min pr skuletime
- bruka Leseuniverset, Gullhøi og Haugstad sine leseherre
- 5.-7. klasse: - lesing 15 min pr dag/norsktime
- 8.-10. klasse: - lesing 15 min pr dag, fortrinnsvis i 1. time
- 1.-10. klasse: - høgtlesing av kjent og ukjent tekst, både i klassen og for lærar
- Alle: - aktiv bruk av biblioteket
- markera Verdas bokdag 23. april

Songar, dikt og tekstar alle skal ha lese og arbeid med - sjå vedlegg 1

Å kunna skriva - lesestrategiar og tekstskriving i ulike sjangrar:

- 1. klasse: - tankekart
- 2. klasse: - venn-diagram
- 3. klasse: - VØL-skjema
- eventyr (eventyrreglane, dramatisering, skriva sjølv, Asbjørnsen og Moe, H. C. Andersen)

- 4. klasse:
  - bio-dikt
  - intervju
  - avis (klasseavis)
- 5. klasse:
  - BISON-oversyn
- 6. klasse:
  - to-kolonnenotat
  - skildring
  - novelle
  - intervju
  - avis (klasseavis)
- 7. klasse:
  - tankekart (disposisjon og som etterarbeid med fagstoff)
- 8. klasse:
  - venn-diagram
- 8.-10. klasse:
  - artikkel/reportasje
  - brev/formelt brev
  - diskusjonsinnlegg
  - kåseri og essay

Digitale dugleikar (tamer):

Alle trinn, men spesielt

- 2.-4. klasse: **Touch-metoden:** - byrja i 2. kl., og nytta det konsekvent i 4. kl.
  - 3. klasse: **Tekstopsett:** - overskrift, avsnitt og layout
  - 4. klasse: **God nettskikk:**
    - korleis oppføra seg på nettet; Frida og Felix
    - kva me må passa oss for (farar)
    - kva slags opplysningar me kan gje frå oss/ ikkje gje frå oss
  - 5. klasse: **Teksthandsaming:** - Word-kurs på nett:
    - mappe, lagre, organisering
    - skrifttype og skriftstorleik
    - redigering av bilete
  - 6. klasse: **God nettskikk:**
    - å skriva innlegg m.m.
    - bruk av nettet som informasjonskjelde ("klipp og lim"), kjeldebruk og litt om kjeldekritikk**Teksthandsaming:**- retteprogram og tabell
  - 7. klasse: **Teksthandsaming:**- topptekst og sidetal/botntekst
  - 8. klasse: **God nettskikk:** - "Du bestemmer" og kjeldekritikk
- Lysbiletepresentasjonar (Power Point):**
- gode tips
  - "oppskrifter"/mal for god oppbygging/bruk: overskrift, stikkord, bilete, tekstmengd, sjå døme vedlagt

***

M- og U-trinn: Munnlege prøvar i alle fag for dei med lese- og skrivevanskar ved å setja av ein "pott" frå "rammetimetalet"

Vedlegg 1: Songar, dikt og tekstar **alle** skal ha lese og arbeidd med i løpet av ti år:

Songar:

Skulesongen

Vilhelm Dybwad: Tuppen og Lillemor

Alf Prøysen: Jørgen hattemaker

Eivind Skeie: Tenn lys (advent)

Trond Viggo Torgersen: Tenke sjæl

Dikt:

Karin Boye: Ja visst gör det ont

Nordahl Grieg: Til ungdommen

Inger Hagerup: Mauren

Våre små søsken

Olav H. Hauge: Eit ord

Henrik Ibsen: Terje Vigen (7. klasse)

Hans Olav Mørk: Våg å være

Arnulf Øverland: Du må ikkje sove

Tekstar:

Johan Borgen: "Av en født forbryters dagbok" (novelle + film:
Bestefar er en stokk)

John Boyne: *Gutten i den stripete pyjamasen*
(2. verdenskrig og konsentrasjonsleir + film og filmstudieark)

Stig Dagerman: "Att döda ett barn" (novelle + film)

Roald Dahl: *SVK* (Stor vennlig kjempe)

Torbjørn Egner: "Ola Ola Heia" (forteljing)

Per Hansson: *Det største spillet* (2. verdenskrig og motstandskamp + film)

Hans E. Kinck: "Den nye kapellanen" (novelle)

Ole Lund Kirkegaard: *Gummi-Tarzan* (+ film og filmstudieark)

Astrid Lindgren

Ingvar Moe: T.d. Garm-bøkene

Maria Parr: *Tonje Glimmerdal*

Per Sivle: *Berre ein hund*

Anne Cath. Vestly

Film:

En håndfull tid (1989) regissert av Martin Asphaug

Bestefar er en stokk, jf. "Av en født forbryters dagbok" (novelle)

Gutten i den stripete pyjamasen, m/filmstudieark, jf. bok med same namn

Att döda ett barn, jf. novelle med same namn

Det største spillet, jf. bok med same namn

Den nye kapellanen, jf. novelle med same namn

Gummi-Tarzan, m/filmstudieark, jf. bok med same namn

Hans Olav Mørk: Våg å være

Våg å være ærlig
våg å være fri
våg å føle det du gjør
si det du vil si.
Kanskje de som holder munn
er reddere enn deg?
Der hvor alt er gått i lås
må noen åpne vei.

Våg å være sårbar
ingen er av stein.
Våg å vise hvor du står,
stå på egne bein.
Sterk er den som ser seg om
og velger veien selv.
Kanskje de som gjør deg vondt
er svakest likevel?

Våg å være nykter
Våg å leve nå.
Syng, om det er det du vil -
gråt litt om du må.
Tiden er for kort til flukt,
bruk den mens du kan.
Noen trenger alt du er
og at du er sann!

Arnulf Øverland: Du må ikkje sove

Du må ikke sove

Jeg våknet en natt av en underlig drøm,
det var som en stemme talte til mig,
fjern som en underjordisk strøm -
og jeg reiste mig op: Hvad er det du vil mig?

- Du må ikke sove! Du må ikke sove!
Du må ikke tro, at du bare har drømt!
Igår blev jeg dømt.
I natt har de reist skafottet i gården.
De henter mig klokken fem imorgen!

Hele kjelleren her er full,
og alle kaserner har kjeller ved kjeller.
Vi ligger og venter i stenkolde celler,
vi ligger og råtner i mørke hull!

Vi vet ikke selv, hvad vi ligger og venter,
og hvem der kan bli den neste, de henter.
Vi stønner, vi skriker - men kan dere høre?
Kan dere absolutt ingenting gjøre?

Ingen får se oss.
Ingen får vite, hvad der skal skje oss.
Ennu mer:
Ingen kan tro, hvad her daglig skjer!

**Du mener, det kan ikke være sant,
så onde kan ikke mennesker være.
Der fins da vel skikkelig folk iblandt?
Bror, du har ennå meget å lære!**

Man sa: Du skal gi ditt liv, om det kreves.
Og nu har vi gitt det - forgjeves, forgjeves!
Verden har glemt oss! Vi er bedratt!
Du må ikke sove mer i natt!

Du må ikke gå til ditt kjøpmannskap
og tenke på hvad der gir vinning og tap!
Du må ikke skylde på aker og fe
og at du har mer enn nok med det!

**Du må ikke sitte trygt i ditt hjem
og si: Det er sørgelig, stakkars dem!
Du må ikke tåle så inderlig vel
den urett som ikke rammer dig selv!**
Jeg roper med siste pust av min stemme:

Du har ikke lov til å gå der og glemme!

Tilgi dem ikke; de vet hvad de gjør!
De puster på hatets og ondskapens glør!
De liker å drepe, de frydes ved jammer,
de ønsker å se vår verden i flammer!
De ønsker å drukne oss alle i blod!
Tror du det ikke? Du vet det jo!

Du vet jo, at skolebarn er soldater,
som stimer med sang over torv og gater,
og opplødd av mødrenes fromme svig,
vil verge sitt land og vil gå i krig!

Du kjenner det nedrige folkebedrag
med heltemot og med tro og ære -
du vet, at en helt, det vil barnet være,
du vet, han vil vifte med sabel og flag!

Og så skal han ut i en skur av stål
og henge igjen i en piggtråds vase
og råtne for Hitlers ariske rase!
Du vet, det er menneskets mening og mål!

Jeg skjønnte det ikke. Nu er det for sent.
Min dom er rettferdig. Min straff er fortjent.
jeg trodde på fremgang, jeg trodde på fred,
på arbeid, på samhold, på kjærlighet!
Men den som ikke vil dø i en flokk
får prøve alene, på bøddelens blokk!

Jeg roper i mørket - å, kunde du høre!
Der er en eneste ting å gjøre:
Verg dig, mens du har frie hender!
Frels dine barn! Europa brenner!

Jeg skaket av frost. Jeg fikk på mig klær.
Ute var glitrende stjernevær.
Bare en ulmende stripe i øst
varslet det samme som drømmens røst:

Dagen bakenom jordens rand
steg med et skjær av blod og brand,
steg med en angst så åndeløs,
at det var som om selve stjernene frøs!

Jeg tenkte: Nu er det noget som hender. -
Vår tid er forbi - Europa brenner!

Arnulf Øverland
-1937-

Karin Boye: Ja visst gör det ont

Ja visst gör det ont

Ja visst gör det ont när knoppar brister.
Varför skulle annars våren tveka?
Varför skulle all vår heta längtan
bindas i det frusna bitterbleka?
Höljet var ju knoppen hela vintern.
Vad är det för nytt, som tär och spränger?
Ja visst gör det ont när knoppar brister,
ont för det som växer
och det som stänger.

Ja nog är det svårt när droppar faller.
Skälvande av ängslan tungt de hänger,
klamrar sig vid kvisten, sväller, glider -
tyngden drar dem neråt, hur de klänger.
Svårt att vara oviss, rädd och delad,
svårt att känna djupet dra och kalla,
ändå sitta kvar och bara darra -
svårt att vilja stanna
och vilja falla.

Då, när det är värst och inget hjälper,
Brister som i jubel trädets knoppar.
Då, när ingen rädsla längre håller,
faller i ett glitter kvistens droppar
glömmer att de skrämdes av det nya
glömmer att de ängslades för färden -
känner en sekund sin största trygghet,
vilar i den tillit
som skapar världen.

<http://www.karinboye.se/verk/dikter/dikter/ja-visst-gor-det-ont.shtml> (06.01.14)

Tuppen og Lillemor

Tuppen og Lillemor bor gård i gård;
begge har øyne blå, lysegult hår,
sløyfer i flettene, sløyfer på sko,
forkle med lomme på har de begge to.
Hjem i fra skolen pent hånd i hånd
daglig de knytter "evig vennskaps bånd".
Men plutselig en dag kom de opp å slåss,
"Nå får du aldri mere komme hjem til oss!"

Du få'kke leke mer i våres gård!
Jeg er'kke venner med deg mer.
Jeg skal skli på kjeller-lemmen,
mens du står utenfor og ser.
Du får'ke klyve mer i våres trær
for jeg er'ke glad i deg!
Du får'ke leke mer i våres gård,
når du er så slem mot meg."
Veien til skolen var fryktelig lang
da de gikk hver sin vei for første gang.
Time på time gikk - ikke et ord!
Begge var på gråten. Sorgen var så stor.
Men i det siste store frikvarter
kan ikke Lillemor greie det mer.
"Tuppen! Jeg angreer så på det du vet.
La oss være venner i all evighet.

Kom å bli med bort i våres gård!
Vær'ke sinna på meg mer!
Vi skal skli på kjellerlemmen,
mens de andre står og ser.
Du kan gjerne klyve i våres trær.
Det skal bare du og jeg.
Kom og bli med bort i våres gård,
for jeg er så glad i deg!"

Tekst: Vilhelm Dybwad
Melodi: H. W. Petrie

Eivind Skeie: Tenn lys (2008)

Tenn lys!

Eit lys skal brenne
for denne vesle jord,
den blanke himmelstjerna
der barn og blomar gror.
Må alle dele vona
at gode ting vil skje.
Må jord og himmel møtast,
eit lys er tent for det.

Tenn lys!

To lys skal skine
for kjærleik og for tru,
for dei som alltid elskar,
for dei som byggjer bru.
Må fangar verte frie
og heimlause få ly.
Tenn lys for dei som sørgjer,
kveik deira mot på ny.

Tenn lys!

Tre lys skal flamme
for alle som må slåst
for rettferd og for fridom
og saknar stø frå oss.
Må ingen misse motet
før fridomsklokka slår.
Tenn lys for fred og rettferd
på heile jorda vår!

Tenn lys!

No stråler alle
dei fire lys for han
som elskar alt som lever,
kvar løve og kvart lam.
Tenn lys for himmelkongen
som kjem med lys og fred.
No møttest jord og himmel
og englar jublar med.

Trond Viggo Torgersen: Tenke sjæl

Tenke sjæl

Du vekkr'æ sjæl og kjenner'æ helt aleine
Du kjenner at nå det er nå du må stå for det du gjør sjæl
Skaffe'ræ lønn aleine
Lage'ræ mat aleine
For nå må'ru finne ut hvem du er
De gi'række fri. De gamle vil ha'ræ hjemme
De trekker'æ ned og gir d'ække fred til å tenke sjæl
Starte et liv aleine
Tenke ut alt aleine
For da får'u fri, får'ru prøvd hva du vil bli

Tenke sjæl og mene. Måtte stå for det du sa
Ikke vri deg unna, ikke være likeglad
Ikke late som du ikke mente det du sa
Ikke si som andre
Du må tenke sjæl
En dag er det slutt, så står du der helt aleine
Du kan ikke gå til skolen mer nå. Du må starte sjæl
Skaffe'ræ klær aleine
Finne'ræ jobb aleine
For da får'u fri, får'ru prøvd hva du vil bli

Tenke sjæl og mene. Måtte stå for det du sa
Ikke vri deg unna, ikke være likeglad
Ikke late som du ikke mente det du sa
Ikke si som andre
Du må tenke sjæl

http://www.nrk.no/programmer/nrk-fjes/trond-viggo_torgersen/1.6361983